

Verslag bijeenkomst voorbereidingsgroep participatie Spreidingswet + vooraf ingekomen mails

Datum bijeenkomst: woensdag 10 december, 19.30 uur

Aanwezig: 18 deelnemers + 4 medewerkers van of namens gemeente Rhenen
(participatieadviseur Jantien de Jong, moderator Annette Roks,
communicatieadviseur Ilse Assies, projectleider Charlotte van Keulen)

Verslag door: Jantien de Jong

In het verslag zijn ook opmerkingen verwerkt die per mail zijn binnengekomen.

De avond wordt geopend door participatieadviseur Jantien de Jong. Zij licht doel en werkwijze van de avond toe en geeft enkele deelnemers het woord over de redenen waarom zij zich hebben opgegeven voor deze voorbereidingsgroep. Hier komt al een aantal opmerkingen en adviezen naar boven rondom de participatie:

- Vertrouwen is geschaad, door de wijze waarop het vorige proces in Elst is verlopen, zorg dat er nu geluisterd wordt naar inwoners en dat het proces transparant is.
- Er is nog een grote informatieachterstand. Er is behoefte om meer informatie over algemene zaken zoals:
 - Wat is de Spreidingswet?
 - Waarom moeten we asielzoekers opvangen als gemeente?
 - Wie vluchten naar Nederland en waarom?
 - Hoe lang blijven asielzoekers op een AZC?
 - Hoeveel criminaliteit is er onder asielzoekers?
 - Hoe ziet een AZC eruit?
- Er zijn ook meer specifieke vragen voor onze gemeentelijke situatie zoals:
 - Welke locaties zijn in beeld?
 - Wat is de Spreidingswet?
 - Gaat het om eenmalig 116 mensen opvangen, of vaker?
 - Is een kleine locatie veiliger dan een grote?
 - Hoe wordt de beveiliging écht geregeld? Hierbij zit men niet te wachten op een algemeen antwoord, maar op garanties rondom veiligheid.
 - Waar heb je als gemeente invloed op én waar niet (wat zijn dus landelijke keuzes?)
- Er zijn suggesties om een bezoek aan een AZC te organiseren, anderen reageren dat je dat op eigen gelegenheid kunt doen en dat dit veel inzicht geeft.
- Er is onduidelijkheid over de toekomst van de Spreidingswet, is deze nu nog wel van kracht of niet en tot wanneer?
- Focus je in de participatie vooral op de zaken waar je als gemeente wel invloed op hebt, voorkom dat je in discussies beland over zaken die buiten de invloed van de gemeente liggen.
- Houd rekening met de sociale draagkracht van een plek waar een AZC of opvangplekken komen, kun je dat inzichtelijk maken, welke plek heeft draagkracht voor zo'n voorziening?

Daarna presenteert projectleider Charlotte van Keulen hoe we tot de inhoud en opzet van de voorgestelde participatie zijn gekomen. Ze licht ook de '4 scenario's' voor opvang toe. Hierna gaat de groep uiteen in 2 kleinere groepen om te praten over de voorgestelde participatie.

Hoofdvraag 1: de twee groepen krijgen een printje met daarop de belangrijkste dilemma's en vraagstukken die we voor willen leggen tijdens de participatie, plus de '4 manieren van opvang'. Wat vindt men hiervan?

- Het dilemma: opvang duur versus spreiding is onduidelijk.

- Het perspectief van de mensen die worden opgevangen mist in de scenario's: wat betekent dit voor hen?
- COA heeft ervaring met opvang. Hoe is dat als we zelf de regie pakken? Hebben wij als gemeente én gemeenschap wel de mensen daarvoor? Inwoners moeten dit goed beseffen en kunnen begrijpen uit de informatie die gegeven wordt.
- Als we locaties willen verspreiden en we gaan het lokaal als gemeente organiseren, dan hebben we nog meer mensen nodig. Gaat dit ten koste van andere ambtelijke capaciteit zodat het bijvoorbeeld nog langer duurt voordat je een vergunning rond hebt? En levert spreiding ook extra druk op voor lokale voorzieningen zoals de huisarts? Hierover graag helderheid.
- Er is wantrouwen tegenover het COA, ook vanuit de ervaringen en gesprekken eerder dit jaar in Elst. Bijvoorbeeld: gaan zij niet toch 300 plekken inrichten, want dat is hun minimum? Gaan ze wel echt de beveiliging goed regelen? Gaan ze wel echt in gesprek met de omgeving van de opvanglocatie?
- Er zijn ook inwoners die de informatie van het COA juist verhelderend vonden
- Als het COA de regie heeft moeten zij ook inwoners informeren over het proces tot aan opening maar ook wanneer er een werkend AZC is.
- De scenario's lijken uiteen te vallen in twee categorieën: een variant waarin we de asielzoekers opnemen in de samenleving en een variant waarin we ze zo ver mogelijk weghouden van onze samenleving; wij versus zij. Dit zie je ook terug in de vorm en plek van de opvang:
 - De locatie, in het centrum of aan de buitenrand van een kern;
 - Ook het pand heeft hier invloed op; portocabines versus een 'echt' gebouw.
 Gaan we uit van het wij/zij gevoel of van integratie voor de opvang, er mag meer aandacht zijn voor deze fundamentele vraag, nu is het uitgesplitst in losse, technische onderwerpen, dat dekt de lading onvoldoende.
- In alle scenario's staat dat het COA maar ook de gemeente niet verantwoordelijk zijn voor integratie op de lange termijn. Is deze opmerking dan nog relevant of moeten we 'm anders formuleren?

Daarna spreken we in kleinere groepen door over de volgende onderwerpen:

- *Hoe kijkt u naar de inhoud van de participatie zoals we dit nu bedacht hebben?*
- *Hoe kijkt u naar de vormen van participatie zoals we die nu bedacht hebben?*
 - *De vragenlijst*
 - *De live bijeenkomsten*

Over de vragenlijst wordt gezegd:

- Stel ook vragen waaraan een locatie moet voldoen. Aansluitend op of we voor integratie gaan of voor het 'wij versus zij' principe.
- Meer vragen ook over veiligheid toevoegen.
- Kosten specifiek benoemen in de vragenlijst: er zijn veel mensen in de gemeente die het niet breed hebben, als het vaag geformuleerd is en onduidelijk is wat de gevolgen kunnen zijn, zijn deze vragen niet te beantwoorden.
- De toelichting bij vraag 4 is onduidelijk en sturend. Stel bijvoorbeeld de vraag: Vinden jullie het erg als er tijdelijk opvangplekken komen op locaties die voor woningbouw zijn bestemd?
- Spreiding van opvangplekken en verantwoordelijkheid COA klopt niet. Dus daar moet gedeelde verantwoordelijkheid staan en duidelijk worden gemaakt wat het COA wel/niet gaat doen.
- Vraag 5: hoelang de opvang voor asielzoekers open mag blijven, hangt af van de behoefte die er is vanuit het land.
- Wat betekent financieel risico COA en financieel risico voor de gemeente?
- Als het financieel en sociaal aantrekkelijker is om meer mensen op te vangen, is dat toch ook een overweging? Waarom wordt dat niet meegenomen?

- Check nog goed feiten bij het COA, want zoals jullie het nu schetsen, is het een ander verhaal dan dat wij van het COA hebben gehoord begin dit jaar. In Elst zeiden ze dat niet de centrale opvanglocatie voor 116 asielzoekers gaan exploiteren, omdat ze dan kosten moeten maken. Wat is de ondergrens voor het COA om een volwaardig AZC te realiseren?
- 7a en 8a. Schrappen, wordt veel te veel gevraagd en niet nodig om daar het antwoord uit te leggen.
- Maak de voorzieningen specifiek in de vragenlijst.
- Moet je alles invullen in de vragenlijst voordat je hem kan insturen? Want wil je dat niet en dan is al het werk voor niks. Dus graag zo min mogelijk.
- Scenario's staan er nu 2 keer in, niet nodig. Schets de scenario's 1 keer en laat mensen dan aangeven welke het meeste en minste de voorkeur heeft, dus in 1 vraag formuleren. Maak de scenario's beter op (design).
- Formuleer scherper de kosten; zowel bij COA als gemeente en wat dit betekent; wat zijn de voordelen? En wat zijn de nadelen. Wees helder welke kosten wel/niet voor COA of gemeente zijn.
- Laatste twee open vragen zijn fijn en goed om het zo concreet te maken.

Over de live bijeenkomsten wordt gezegd:

- Het tijdsplan zoals nu is goedgekeurd is te krap en zal voelen als een overval op de inwoners. Als we dit doorzetten explodeert de onrust en is het wankele vertrouwen aan weer weg.
- Er moet ruimte komen om eerst te informeren. Er wordt nu informatie gemist en daardoor wordt de angst/boosheid er niet uitgehaald.
- De participatie zoals beschreven ziet er goed uit. Zeker zo doen: in groepen van 15 uiteen, zodat ieder gehoord kan worden. Dit voorkomt dat wie het hardst roept, het meest gehoord wordt.
- Los van de timing ziet de aanpak van de bijeenkomsten (het draaiboek) er goed uit, omdat er veel ruimte is om in gesprek te gaan.
- Suggestie: kies voor een werkvorm in plaats van alleen een gespreksvorm om iedereen aan bod te laten komen. Denk aan een ronde met post-its die je daarna bespreekt.

Praktische zaken over live bijeenkomsten

- De boeren kunnen niet op een tijdstip als 18.15 uur naar een bijeenkomst komen. Dan is het werk nog niet gedaan.
- Locatie Achterberg heeft 2 x 60 plekken; opkomst daar wordt niet hoog verwacht.
- Locatie Elst 2 x 80; dat is veel te weinig. Verwachting dat er veel meer mensen zullen komen voor wie dan geen plek is.
- Denk ook aan Rhenendael, Veeneind en Middelbuurt, hoe je deze 'kernen' bereikt want inwoners hier voelen zich meer betrokken bij Veenendaal.

Communicatie: algemeen

- Vraag college en raad voorafgaand of zij zich voldoende vrij voelen om zich uit te spreken
- Wees duidelijk over het tijdsplan voor participatie en besluitvorming. Het stappenplan en de tijdslijn zoals het nu ligt, is nog te vaag.
- Groslijst tonen met theoretisch mogelijke locaties voor opvang.
- Zorg voor een goede lay-out en duidelijk mix tussen beeld en tekst qua informatie.
- Kies voor de positieve benadering van participatie.
- Wees duidelijk naar inwoners waarom er uiteindelijk wordt gekozen voor eigen regie door gemeente, samen met COA, of door het COA.
- Eenvoudig taalgebruik met eventueel eenduidige visuele hulpmiddelen. We moeten er vanuit gaan dat mensen met een taalachterstand en/of problemen hebben met begrijpend lezen aanzienlijk zal zijn.

Communicatie: kanalen en middelen

- Rijnpost en social media gebruiken als communicatiekanalen is niet voldoende, veel inwoners krijgen geen Rijnpost.

- Interactie zoeken via facebook, whatsapp en signal.
- Dorpskrant Achterberg en de Klamp Elst, benaderen van kerkbladen.
- Buurthuizen.
- Huis-aan-huis brieven; stuur alle inwoners een brief.
- Ledenraadsvergaderingen van dorpsraden en ondernemersverenigingen. Zij nodigen ons uit. Waarbij geen behoefte is aan de burgemeester maar aan Jantien. Geen autoriteit maar iemand met verstand van zaken > Jantien.
 - 11 februari dorpsraad Elst, hier staat het AZC al op de agenda.
 - Februari ook ledenraad Ondernemersvereniging Achterberg.
- Teams of Zoom bijeenkomst maakt overleg veiliger en rustiger en je kunt veel meer mensen kwijt.
- Filmpje met informatie.
- Filmpje van een AZC vanbinnen. En dan niet een portocabine azc maar zoals in Veenendaal. Of juist allebei. Hou het herkenbaar, dus niet een AZC in Amsterdam, maar dichtbij en vergelijkbaar.
- Rondleiding door een AZC, in een volgende fase.
- Poster ophangen bij verzorgingshuizen, kerken, dorpshuis etc.

Inspiratie

- Tijdschrift gemeente Veenendaal: [Niet het vele is goed, maar het goede is veel](#)
- Citaat: "Stop mensen niet weg, dat helpt niet bij integratie."
- Er was een vraag naar de algemene informatie van COA over hoe een 'ideaal AZC' eruit ziet, dit is te vinden op deze website: <https://www.coa.nl/nl/vastgoed>

Tot slot

Veel deelnemers willen graag betrokken blijven bij het proces en staan open om nogmaals per mail of live mee te denken over dit participatieproces. Ook bieden deelnemers aan in gesprek te gaan met de burgemeester om hun mening die ze vanavond hebben gedeeld toe te lichten.